

ІНТЕГРОВАНІ ЗАНЯТТЯ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Омельяненко В.Г.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

У документах Болонського процесу на перше місце в розробці нормативних вимог у сфері вищої освіти європейські держави висувають компетентність випускника вищого навчального закладу, його інтегровані характеристики якості підготовки. Процес природничо-наукової підготовки майбутніх учителів фізичної культури має відповідати цим вимогам. Проте сьогодні суттєвим недоліком їх природничо-наукової підготовки є представлення суми знань по модулю блоків, а не як система. Одним із шляхів вирішення даної проблеми є створення на випускних курсах інтегрованих дисциплін з метою формування у студентів здоров'язбережної компетентності.

Фахівці пов'язують поняття «компетентність» з професійною діяльністю людини. Компетентність розглядається як сукупність знань, умінь, навиків, способів і засобів досягнення цілей, а також уміння актуалізувати опановані знання й уміння в потрібний момент і використати їх в процесі реалізації професійних функцій [1].

Оскільки компетентність – це спеціально структуровані знання, уміння, навички, тому суть поняття «здоров'язбережна компетентність вчителя фізичної культури» логічно включатиме знання і навички формувати та зміцнювати здоров'я людей, а також уміння фахівця доцільно їх включати в освітню систему, спрямовану на збереження здоров'я учнівської молоді. Структуру і зміст здоров'язбережної компетентності вчителя фізичної культури повинна визначати його освітньо-кваліфікаційна характеристика, яка сьогодні такої компетентності не містить. Проте уміння формувати здоров'язбережне навчальне середовище і діяти у такий спосіб, щоб фізичне виховання школярів не було здоров'явитратним є сьогодні невіршеною проблемою.

Провідну роль у формуванні здоров'язбережної компетентності вчителів фізичної культури відіграють дисципліни циклу природничо-наукової підготовки. Проте, формування здоров'язбережного навчального середовища вимагає від майбутнього вчителя фізичної культури знань різних навчальних дисциплін: соціології (соціально-оздоровча функція освіти, соціально адаптуючи технології та ін.); психології здоров'я (психологічне навантаження, психологічні критерії оцінки здоров'я, мотивація на здоровий спосіб життя та ін.); теорії і методики фізичного виховання (оздоровча концепція вдосконалення процесу фізичного виховання учнівської молоді; принципи формування культури здоров'я школярів; оздоровчі технології та ін.); екології (екологічні здоров'язбережні технології); педагогіки (освітні здоров'язбережні технології) та інших дисциплін. Тому інтегрувати знання щодо здоров'язбережної діяльності вчителя фізичної культури до-

цільно на випускних курсах, коли студенти володіють знаннями різних навчальних дисциплін і можуть їх реалізувати під час педагогічної практики.

Одним із варіантів інтегрування знань щодо здоров'язбережної діяльності вчителя фізичної культури на факультеті фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка є навчальна дисципліна «Здоров'язбережна діяльність вчителя фізичної культури». Зміст інтегрованого курсу забезпечує вивчення нормативно-правових основ охорони здоров'я учнівської молоді, складових здоров'язбережного навчального середовища і суті здоров'язбережної діяльності вчителя фізичної культури.

Опанувавши навчальним матеріалом програми студенти: 1) набувають знань про суть здоров'язбережної діяльності вчителя фізичної культури та її складових; 2) ознаяомляються з критеріями здоров'язбережного уроку фізичної культури і шляхами підвищення його здоров'язбережного потенціалу; оздоровчою концепцією вдосконалення процесу фізичного виховання учнівської молоді; здоров'язбережними технологіями, які використовуються у фізичному вихованні школярів; значенням позаурочної роботи вчителя фізичної культури у формуванні здоров'язбережного навчального середовища; 3) навчаються аналізувати й оцінювати здоров'язбережний потенціал програм з фізичного виховання і основ здоров'я для середньої загальноосвітньої школи; 4) опанують технологією керування фізичним здоров'ям людини.

Вивчення студентами програмного матеріалу відбувається через використання активних методів навчання: тематичні бесіди з елементами дискусії; тематичні диспути з елементами наукової конференції, міні лекція. Важливою умовою формування у майбутніх вчителів фізичної культури уміння організовувати здоров'язбережне навчальне середовище є реалізація своїх знань на практиці. Тому під час педагогічної практики на п'ятому курсу студенти поділяються на групи і виконують різні навчально-дослідні завдання: 1) вивчення величини навчального, психологічного і фізичного навантаження учнів; 2) оцінка здоров'язбережного потенціалу уроку фізичної культури та програм з фізичного виховання і основ здоров'я для середньої загальноосвітньої школи; 3) санітарно-гігієнічне обстеження спортивного залу і майданчиків; 4) оформлення методичних кутків, випуск стіннівок, організація тематичних вечорів, присвячених питанням збереження й зміцнення здоров'я; 5) розробка моделі кабінету культури здоров'я; 6) розробка індивідуальних оздоровчих програм для школярів; 7) підготовка рекомендацій для батьків, щодо профілактики захворювань, пов'язаних з навчально-виховним процесом та ін.

Досвід впровадження у навчальний процес студентів факультету фізичного виховання інтегрованого курсу «Здоров'язбережна діяльність вчителя фізичної культури» показує, що студенти набувають систематизованих знань різних навчальних дисциплін і у них формується компетентність створювати здоров'язбережне навчальне середовище.

Висновки:

1. Впровадження у навчальний процес інтегрованого курсу «Здоров'язбережна діяльність вчителя фізичної культури» довело, що інтеграційний підхід до змісту освіти відкриває нові можливості для становлення гуманістичної моделі природничо-наукової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

2. Інтегрувати знання щодо здоров'язбережної діяльності вчителя фізичної культури доцільно на випускних курсах, коли студенти володіють

знаннями різних навчальних дисциплін і можуть їх реалізувати під час педагогічних практик.

3. В освітньо-професійній програмі нового покоління в циклі дисциплін природничо-наукової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури необхідно передбачити викладання спеціальних курсів або навчальних дисциплін, які б забезпечували інтеграцію отриманих студентом знань про формування, збереження і зміцнення здоров'я учнівської молоді.

4. В освітньо-кваліфікаційній характеристиці вчителя фізичної культури нового покоління необхідно передбачити вимогу до випускника факультету фізичного виховання – володіти конкретними здоров'язберезними компетенціями.

Література

1. Белкин А.С. Компетентность. Профессионализм. Мастерство / А.С.Белкин. – Челябинск : Юж.-Урал.кн.из-во., 2004. – 176 с.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ВЛАСТИВОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ АЙСТРОВИХ (ASTERACEAE)

*Орлова Л.Д., Курись М.П., Тищенко Ю.В., Жук М.В.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Здоров'я молоді є одним з самих досконалих індикаторів стану здоров'я населення в цілому, однією з пріоритетних цінностей, які визначають благополуччя країни. Однак в останнє десятиліття відзначається наростаюча тенденція до погіршення стану здоров'я молоді. Сучасний навчальний процес зі своїми технологіями, обсягом інформації, побудовою, специфікою і умовами проведення занять пред'являє молоді вимоги, які часто призводять до значного інтелектуального навантаження, нервово-психічних і психологічних напружень, недотримання режиму і якісного складу харчування, недостатньої рухової активності, порушень здоров'я і зниження якості навчання [4].

Однією з найважливіших галузей рекреаційного природокористування є використання природних лікувальних ресурсів території з метою оздоровлення населення, відновлення його фізичних і психічних характеристик.

Серед лікувальних природних ресурсів особлива роль належить лікарським рослинам, які є природним джерелом вітамінів та лікувальних біологічно активних речовин і сполук, що у найбільшій мірі відповідають структурі організму людини і не викликають негативних побічних явищ.

Останніми роками в усьому світі спостерігається особливе посилення інтересу до цілющих властивостей рослин, значне збільшення попиту на них. Для лікувальних цілей залучаються все нові види, з'явилися десятки нових лікувальних препаратів рослинного походження.

Джерелом лікарської сировини є дикорослі лікарські рослини і рослини, що вирощують в культурі. Більша частина ліків виготовляється з дикорослих рослин, тому ресурсознавство дикорослих лікарських рослин набуває дуже вагомого практичного значення для цілей дійової та ефективної охорони здоров'я населення нашої держави [5].

Метою нашого дослідження є визначення лікувальних властивостей